

**Polisen önskade träffa vissa skolelever för kontroll av deras mopeder.
Fråga om lämpligheten av att elevernas namn ropades upp över skolans
högtalaranläggning**

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Polismyndigheten i Västmanlands län samt Risbroskolan i Fagersta kommun. Av anmälan framgick bl.a. följande. Den 30 maj 2006 filmade polisen elever vid Risbroskolan som körde moped utanför skolan. Skolans personal hjälpte sedan till med identifieringen av eleverna och de berörda eleverna kallades till skolans expedition genom namnupprop över skolans högtalaranläggning. Vid expeditionen möttes eleverna av polismän, varefter bl.a. mopederna provkördes för att kontrollera om de hade trimmats. Vissa mopeder togs i beslag.

AA ifrågasatte polisens och skolans agerande.

Klagomålen mot polisen handlades i JO:s ärende dnr 2847-2006. ChefsJO Mats Melin beslutade den 24 augusti 2006 att inte fortsätta utredningen av klagomålen.

Utredning

I förevarande beslut behandlas Risbroskolans agerande.

Inom ramen för ärendet rörande polisen inhämtade en tjänsteman vid JO- ämbetet upplysningar vid telefonsamtal med polisinspektören BB, Polismyndigheten i Västmanlands län. BB anförde bl.a. följande.

Sedan man i stort sett dagligen kontaktats med anledning av problem kring ungdomars mopedkörning vände man sig från polisens sida till rektorerna på grundskolor i länet för att höra om det fanns intresse från skolorna för samarbete med polisen.

Efter samråd med respektive rektor eller, när det gäller Fagersta, med biträdande rektor, har civilklädda poliser videofilmade elever som kommit till skolan med moped och under en sekvens har ansiktet filmats i närbild. Det har inte varit fråga om någon fast kamera. När skolan hade börjat för dagen har personal på skolan hjälpt till att identifiera de filmade eleverna. Därefter har skolpersonal hämtat eleverna från klassrummet. När det gällde Fagersta var det dock ont om skolpersonal och personal på skolans expedition erbjöd sig därför att ropa upp elevernas namn i högtalarsystemet på skolan och på så sätt kalla dem till expeditionen. Polisen har

inte påverkat personalen att använda högtalarna i stället för att hämta eleverna i klassrummen. Poliserna som deltog i arbetet var civilklädda. När eleven kommit till skolans expedition talade poliserna om vilka de var och lånade nyckeln till elevens moped för provkörning. För det fall mopeden visade sig vara trimmad ringde polisen upp elevens föräldrar och upplyste om detta och om att frågor skulle ställas till barnet. Ingen förälder framförde någon invändning mot att polisen skulle ställa frågor till barnet. Därefter hölls ett kort förhör med barnet på skolans expedition och sedan togs mopeden i beslag för teknisk undersökning. De frågor som ställdes gällde mopeden; bl.a. om när den köptes och huruvida barnet kände till att den var trimmad.

AA:s anmälan remitterades till Utbildnings- och fritidsnämnden i Fagersta kommun för utredning och yttrande angående skolans agerande vid det aktuella tillfället. Nämnden lämnade som sitt yttrande en tjänsteskrivelse, undertecknad av biträdande rektorn CC, i vilken anfördes följande.

I slutet av maj genomförde länstrafikgruppen en mopedrazzia på Risbroskolans högstadium i Fagersta. Syftet var att komma åt de mopedförare som åkte med trimmade fordon.

Från Risbroskolans synpunkt kan följande konstateras.

I mitten av maj fick jag som biträdande rektor ett samtal från länstrafikgruppen i Västmanland som önskade att få komma till skolan för att via fartkamera ta rätt på de elever som kunde befaras åka med trimmade mopeder. Polisen angav att de ville komma till skolan oanmälda för att nå överraskningseffekten och förhindra att man lämnade sina trimmade mopeder hemma den aktuella dagen. Man skulle stå vid skolans huvudentré och där "fånga" in fartsyndarna.

Då Risbroskolan har och har haft flera mopedåkare som farit fram vid och i nära anslutning till skolan med vad vi uppfattat fara både för andra och sig själva såg vi polisens ställningstagande som rimligt och lovvärt för att hindra framtida svåra olyckor och stävja problemet. Jag fick även information om att liknande aktioner, som den som nu skulle ske i Fagersta, även skett vid andra skolor i länet.

Min uppfattning var således att jag tog för givet att polisen skulle filma mopedisterna med vanlig fartkamera och därefter, när misstänkt brott kunde befaras, ta namnen på berörda elever och därefter följa upp det på polisstationen. Jag tyckte mig inte ha anledning att tro att polisen skulle handha det hela på något annat sätt.

Den aktuella dagen hade rektor semester och jag var på ett skolbesök i Söderbärke. När jag sent på förmiddagen återkom från besöket informerades jag om att polisen via skolans högtalarsystem hade sökt de elever som hade mopeder för att närmare kontrollera deras fordon.

Som en sammanfattning av detta kan jag i dag konstatera att jag borde ha krävt en exakt information om hur polisens agerande skulle ha sett ut. Samtidigt kan jag tycka att det även borde ha varit polisens uppgift att ge mig den informationen. Som det nu blev kan det inte vara acceptabelt att man använder skolans högtalarsystem och kallar elever, skyldig som oskyldig, för att visa upp sina mopeder. Sägars skall även att i huvudsak är skolan positiv till att polisen tar liknande initiativ för att minska det farliga mopedåkandet och stävja trafikvidriga beteenden.

AA kommenterade remissvaret.

I ett beslut den 25 maj 2007 anförde *JO André* följande.

Bedömning

Skolans personal hjälpte polisen att identifiera de elever som hade filmats när de körde moped utanför skolan. Polisen ville sedan träffa dessa elever vid skolans expedition. I en situation som den aktuella är det självfallet viktigt att berörda

elevens integritet värnas så långt det är möjligt. Mot den bakgrunden var det olämpligt att eleverna kallades till expeditionen genom namnupprop över skolans högtalaranläggning. Personal vid skolan borde i stället ha sökt upp de berörda eleverna personligen och så diskret som möjligt informerat dem om att polismännen önskade träffa dem. Om detta, på grund av personalsituationen eller antalet berörda elever, inte var praktiskt möjligt för skolan att genomföra hade saken i vart fall bort hanteras på annat sätt än det som nu valdes.

Av remissvaret framgår att biträdande rektor CC, efter polisens första kontakt med honom om saken, inte hade klart för sig i detalj hur polisen avsåg att genomföra sitt arbete. Varken han eller skolans rektor var i skolan den aktuella förmiddagen. Det har framkommit olika uppgifter när det gäller frågan om på vems initiativ högtalaranläggningen kom att användas. Det är givetvis ytterst skolans personal som har ansvaret för hur anläggningen används. Även om det var så att frågan om upprop över anläggningen väcktes av polismännen borde skolpersonalen enligt min mening ha reagerat mot det olämpliga i detta och i stället ha förordat ett annat tillvägagångssätt.

Vad som i övrigt har kommit fram ger inte anledning till något uttalande från min sida.

Med den kritik som har uttalats avslutas ärendet.